Posudek vedoucího na bakalářskou práci Pavla Vebera

Ludvík Aškenazy, na rozdíl od svých mladších přátel Arnošta Lustiga a Oty Pavla, není v popředí zájmu literární vědy ani čtenářů. Pokud se jeho dílu věnuje pozornost, jsou to hlavně prózy určené pro dětské čtenáře (Putování za švestkovou vůní). Výjimkou je bakalářská práce Terezy Háječkové, která byla obhájená loni v našem ústavu a která se zabývala vztahem mezi obrazem a textem v Černé bedýnce. Pavel Veber nyní přistupuje k Černé bedýnce (1960), dvěma Aškenazyho povídkovým sbírkám (Psí život, 1959; Vajíčko, 1963) a rozhlasové hře z téhož období (Bylo to na váš účet, premiéra 1964) s jiným záměrem. Soustřeďuje se na motivy a obrazy holokaustu a v širším smyslu druhé světové války. Toto téma ještě není samostatně zpracováno.

Pavel Veber se opírá o dosavadní (nepříliš rozsáhlou) literaturu k Aškenazymu a jednotlivým dílům, zaznamenává a interpretuje motivy a obrazy, které se týkají daného tématu, a konfrontuje Aškenazyho texty s rozsáhlejším materiálem české i světové literatury. V případě povídky Brutus (Psí život) jde o antropomorfizaci zvířat využitých jako médium vyprávění (např. Fráňa Šrámek), v případě textu Smrt (Černá bedýnka) jde o personifikaci Smrti (pohádky bratří Grimmů a K. J. Erben), v případě Zdi (tamtéž) je to odkaz ke jménům židovských obětí šoa napsaných na zdi Pinkasovy synagogy (Weil, Nauman, Seifert) a v případě povídky Romeo je to obraz „nerovné lásky“ v době rasistické perzekuce (Otčenášek a Jašík). Práce tak přináší řadu zajímavých postřehů a pozorování. Cenné je také srovnání hry Bylo to na váš účet s jejím původním pramenem, kratičkou Aškenazyho anekdotickou povídkou Vajíčko ze stejnojmenné knihy. Děj v celovečerní hře byl zasazen do rozsáhlejšího časového období (rámec tvoří doba 18 let po válce, vlastní příběh doba nacistické okupace), přibylo mnoho nových situací a postav (zejména židovská dívka Hanička, která zahyne ve vyhlazovacím táboře) a autorovi se podařilo vytvořit širší a nejednoznačnou výpověď o osudech lidí v čase války i v době poválečné.

Veber se zabývá prioritně motivy holokaustu, ale zejména v Černé bedýnce sleduje také texty, které tematizují druhou světovou válku, zejména nacistickou armádu a atomový úder v Hirošimě a Nagasaki. Domnívám se, že je to na místě, protože v Aškenazyho díle se šoa nepředstavuje jako něco singulárního, ale jako událost, která má analogie v jiných válečných zločinech či zločinech proti lidskosti a která má kořeny v mentalitě lidí zmanipulovaných autoritativními a totalitními režimy.

Jako negativum práce bych vytknul určitou stereotypnost autorova přístupu. Po dlouhých citacích a parafrázích z odborné literatury a následujících popisech děje (situací) přichází obvykle jen krátká vlastní interpretace. Některé formulace působí poněkud těžkopádně („Jako autentizaci určíme…“) nebo se opakují (např. „doba vzniku se odráží na užitém jazyku díla“, podobné formulace na s. 12, 31 a 51). Řada připomínek, které jsem autorovi sdělil v průběhu poměrně dlouhého času vzniku práce, byla do výsledného znění zapracována.

Celkově je možné říci, že práce Pavla Vebera splňuje kritéria na bakalářské práce. Navrhuji ji k obhajobě se známkou „velmi dobře“.

25. 5. 2022 Jiří Holý